

Рецензія

**доктора економічних наук, доцента,
проректора з науково-педагогічної роботи та цифрової трансформації
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Верстяка Андрія Васильовича на дисертаційне дослідження
Євчук Христини-Ірини Василівни «Організаційний механізм управління
відходами аграрного сектору в умовах еколого-економічного зростання»**

Актуальність дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота присвячена вагомому науковому доробку еколого-економічного зростання, адже дослідження ґрунтується на важливих аспектах управління відходами аграрного сектору збалансованого з охороною довкілля, що є особливо актуальним у контексті викликів, пов'язаних із кризою національної економіки, яка супроводжується значними обсягами утворення відходів, а також повномасштабною військовою агресією РФ проти України. Не зважаючи на те, що сільське господарство, як одна з провідних галузей національної економіки, відіграє ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки, створенні робочих місць та підтримці соціально-економічного розвитку, інтенсивне використання природних ресурсів у цій галузі супроводжується значним утворенням відходів, що потребують розробку ефективних механізмів управління.

Виходячи з наведених аргументів, проблематика управління відходами аграрного сектору є особливо актуальною в умовах сучасних екологічних та економічних викликів. Дисертаційне дослідження Євчук Христини-Ірини Василівни спрямоване на вирішення цієї проблеми шляхом розробки інноваційного організаційного механізму, що відповідає сучасним завданням сталого розвитку. Особливу увагу дисертантка приділяє екологізації економіки, впровадженню цифрових технологій, удосконаленню нормативно-правової бази та підвищенню інституційної спроможності держави.

У роботі чітко окреслено важливість інтеграції екологічних аспектів у національну економічну політику, що є надзвичайно актуальним у світлі

глобальних тенденцій сталого розвитку. Зокрема, авторка аргументовано доводить, що ефективне управління відходами аграрного сектору сприяє зменшенню негативного впливу на довкілля, збереженню природних ресурсів та підвищенню конкурентоспроможності національної економіки. Крім того, у дисертації розглядаються аспекти адаптації міжнародного досвіду до українських реалій, що є важливим для гармонізації з європейськими стандартами. У цьому контексті дисертаційне дослідження є своєчасним і відповідає сучасним потребам суспільства та економіки.

Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі економічної теорії, менеджменту та адміністрування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича відповідно до плану наукових досліджень кафедри згідно з науковою темою кафедри «Управління розвитком мікро- та макроекономічних систем в умовах нестабільності» (державний реєстраційний номер 0120U105323).

Тему дисертації затверджено рішенням Науково-технічної ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформованих у дисертації. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи зумовлений раціональною та логічно узгодженою структурою дослідження, що відповідає вимогам до наукових праць. Робота має чітко виражену наукову новизну, що підтверджується результатами, здобутими під час дослідження окремих напрямків управління відходами в аграрному секторі. Окрім того, дисертація має високу ступінь узгодженості між теоретичними та практичними аспектами, що дозволяє сформулювати науково обґрунтовані рекомендації для подальшого вдосконалення управління відходами аграрного сектору.

Аналіз дисертації, наукових статей і матеріалів науково-практичних конференцій, опублікованих дисертанткою, свідчить про те, що Євчук Х.-І. В. ґрунтовно дослідила законодавчу базу, еколого-економічні аспекти та

інноваційні підходи до управління відходами аграрного сектору, зокрема з огляду на міжнародний досвід та національні особливості. Основні положення дисертації, представлені на публічний захист, повною мірою відображені у наукових публікаціях дисертантки, що підтверджує їх наукову значущість та практичну цінність.

В дисертаційній роботі здійснено глибокий аналіз сучасних теоретичних підходів до управління відходами, використовуючи широкий спектр методів дослідження, що базуються на системному, структурно-функціональному та науковому підходах. Важливими досягненнями роботи є:

- розробка триетапної моделі функціонування системи управління відходами, яка включає утворення, переробку та утилізацію відходів, враховуючи принципи циркулярної економіки. Модель дозволяє ефективно оцінювати та управляти відходами на кожному етапі їх життєвого циклу, сприяючи зниженню негативного впливу на навколишнє середовище;

- пропозиція нового класифікатора сільськогосподарського виробництва, який враховує специфіку управління відходами та дозволяє оцінювати ефективність на кожному етапі виробничого циклу. Даний класифікатор може стати основою для подальших наукових досліджень та впровадження нових управлінських практик у аграрному секторі;

- розробка концепції стратегічних пріоритетів державної політики управління відходами, що базується на інтеграції екологічних, економічних та соціальних аспектів, що може бути основою формулювання державної політики в галузі управління відходами та впровадження інноваційних механізмів фінансування переробки відходів;

- обґрунтування необхідності впровадження окремого податку на відходи для забезпечення фінансування інфраструктури переробки та стимулювання екологічно відповідальної поведінки серед суб'єктів господарювання;

- використання міжнародного досвіду для вдосконалення національної системи управління відходами, зокрема, аналіз практик ЄС, США, Китаю,

Японії та ін.

Наукові положення, висновки та рекомендації базуються на широкій емпіричній базі, яка включає аналіз статистичних даних, огляд літератури, а також результати власних досліджень автора. Це свідчить про високий рівень професійної підготовки дисертантки та її здатність вирішувати складні наукові завдання.

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає у тому, що отримані результати надають змогу вдосконалити теоретико-методологічні та концептуальні основи механізму управління відходами виробництва продукції сільського господарства. Теоретичні розробки та практичні результати дисертаційної роботи знайшли застосування в роботі окремих установ та організацій, що підтверджуються відповідними довідками.

Дисертаційна робота є комплексним науковим дослідженням, присвяченим аналізу організаційного механізму управління відходами аграрного сектору в умовах еколого-економічного зростання. Ефективність управління відходами значною мірою залежить від узгодженості дій органів державної влади, впровадження інноваційних підходів та вдосконалення нормативно-правового регулювання у сфері екологічного менеджменту. Результати роботи можуть стати основою для подальших досліджень у цій галузі, а також для практичного вдосконалення національної системи управління відходами.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Позитивно оцінюючи та відзначаючи належний рівень підготовки дисертаційної роботи та належний рівень наукової новизни результатів дослідження Христини-Ірини Василівни Євчук доцільно виокремити низку спірних та суперечливих положень дисертації, що мають стати предметом дискусії під час публічного захисту:

1. У розділі, присвяченому аналізу міжнародного досвіду, доцільно було б більш детально висвітлити практики країн, які мають схожі соціально-

економічні умови з Україною, наприклад, Польщі чи Румунії. Це дозволило б краще адаптувати запропоновані результати до українського контексту.

2. У підрозділі щодо впровадження податку на відходи корисно було б запропонувати детальніший механізм його адміністрування, включаючи розрахунки можливих економічних наслідків.

3. У роботі згадуються інформаційно-просвітницькі заходи, але їхній вплив на поведінку населення та бізнесу розкрито недостатньо. Було б доцільно представити конкретні приклади успішних кампаній у цій сфері, зокрема, у країнах ЄС.

4. Дисертантка розглядає вплив цифровізації на управління відходами, проте інтеграція сучасних технологій, таких як штучний інтелект, могла б бути розкрита більш глибоко, з акцентом на їх практичне застосування.

Наведені вище зауваження мають уточнюючий та рекомендаційний характер, не заперечують наукових досягнень дисертації Христини-Ірини Василівни Євчук та не впливають на висновок про належний рівень рецензованого дослідження, його загальну позитивну оцінку.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Актуальність кваліфікаційної роботи Христини-Ірини Василівни Євчук незаперечна. Висновки й основні положення дисертації мають наукову новизну, високу теоретичну та практичну цінність. Під час дослідження тексту дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності не виявлено.

Дисертаційне дослідження та публікації автора виконані на достатньо високому науковому рівні, наукова новизна, висновки, їх обґрунтованість, рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності відповідають вимогам, що висуваються до праць такого рівня.

Висновок щодо відповідності дисертації вимогам МОН України. Дисертаційна робота Христини-Ірини Василівни Євчук на тему: «Організаційний механізм управління відходами аграрного сектору в умовах еколого-економічного зростання», подана на здобуття ступеня доктора

філософії з галузі знань 05-Соціальні та поведінкові науки 051-Економіка за її актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною постановки та розв'язання проблеми, практичним значенням отриманих результатів відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р., № 507 від 03.05.2024 р.), а її авторка – Євчук Христина-Ірина Василівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05-Соціальні та поведінкові науки 051-Економіка.

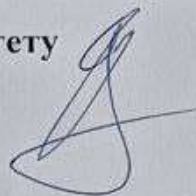
Рецензент

доктор економічних наук, доцент,

проректор з науково-педагогічної роботи та цифрової трансформації

Чернівецького національного університету

імені Юрія Федьковича

Андрій ВЕРСТЯК

